

การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๒

นายประพนธ์ จันทรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๓

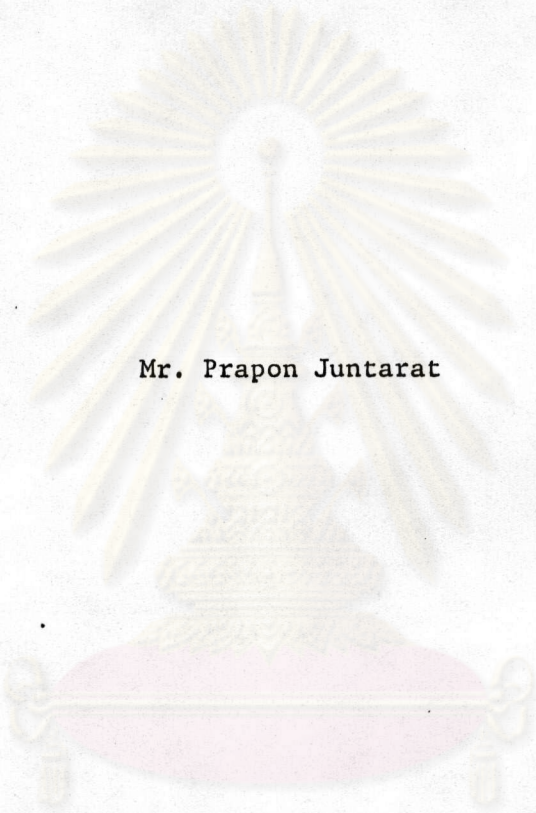
ISBN 974-577-639-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016746

๕ 103088๖๖

THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES RELATED TO ACADEMIC WORK
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
EDUCATIONAL REGION TWO

Mr. Prapon Juntarat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-639-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2

โดย

นายประพนธ์ จันทรรัตน์

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิสารathy)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงกชน บุญจิตราดุลย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประพนธ์ จันทรรัตน์ : การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 (THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES
 RELATED TO ACADEMIC WORK IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
 OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION TWO)
 อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.บุญมี เฌรยอด, 174 หน้า. ISBN 974-577-639-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ
 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2

วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนทุกหมวด
 วิชา เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด วิเคราะห์
 ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้ในงานวิชาการนั้น ประเภท
 ทรัพยากรทางบุคคลได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ครูอาจารย์โรงเรียนอื่น และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประเภท
 ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สถานประกอบการ และห้องสมุด ประเภททรัพยากรทาง
 ธรรมชาติ ได้แก่ ดิน หิน แร่ และวนอุทยาน

ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ ทรัพยากรทางบุคคลโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ใน
 ลักษณะขอคำปรึกษาหารือหรือข้อเสนอแนะ และขอยืมเอกสารทางวิชาการ ส่วนทรัพยากรทางวัตถุที่
 มนุษย์สร้างขึ้น ใช้ในลักษณะมอบหมายงานให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อความรู้ด้วยตนเอง ขอยืม
 เอกสารทางวิชาการ และให้ครูนักเรียนไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับทรัพยากรทางธรรมชาติ ใช้ใน
 ลักษณะเป็นวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และการศึกษานอกสถานที่ ทรัพยากรทางสังคมใช้ใน
 ลักษณะให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรม และนำข้อมูลมาจัดนิทรรศการ

ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทรัพยากรทางบุคคล ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น และ
 ทรัพยากรทางธรรมชาติ ปัญหาการใช้ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบ ได้แก่ ระยะทางห่างไกล และปริมาณ
 มีน้อย ส่วนทรัพยากรทางสังคม ปัญหาการใช้ ได้แก่ ขาดการอนุรักษ์เพื่อการศึกษา และคุณภาพทรัพยากร
 ไม่เป็นแบบที่ดี สำหรับปัญหาการดำเนินการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นนั้น ได้แก่ ขาดงบประมาณและข้อมูลเกี่ยว
 กับแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น และปัญหาความปลอดภัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
 สาขาวิชา นิเทศศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
 ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อผู้จัดทำ Usin Kongsri

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา M. Prasert

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

PRAPON JUNTARAT : THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES RELATED TO ACADEMIC WORK IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION TWO. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. BOONMEE NENYOD, Ed.D., 174 PP. ISBN 974-577-369-4

The purposes of this study were to investigate the utilization and problems of utilizing local resources related to academic work in secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education, Educational Region Two. Questionnaires were distributed to school administrators and teachers in every subject areas. Data were analyzed by using frequency and percentage.

Research findings showed as follows:

With regards to local resources utilization in most schools they were found that human resource which were mostly utilized composed of educational supervisors, teachers and experts while man-made resources were business enterprises and libraries, whereas soil, stone, minerals and forests were utilized as natural resources.

Concerning the utilization characteristics the results revealed that human resource was utilized as a counselor or advisor and documents borrowing, while man-made resources were student self-study, documents borrowing, and activities involvement by teachers and students. Natural resources were utilized as instructional materials and field trips, while activities involvement and information displayed were utilized as social resources.

Problems in local resources themselves were distance and quantity regarding human resource, man-made resources, and natural resources while reserved and quality were indicated as problems of social resources. However, problems in local resources utilization were lack of budget allocation and in local resources information, also safety.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ Dr. Boonmee Nenyod
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา A. Juntarat
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้แนะนำ ช่วยเหลือ ตรวจสอบปรับปรุง อีกทั้งให้กำลังใจและติดตามความก้าวหน้าในการจัดทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยมีความซาบซึ้ง เป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้รับการแนะนำที่ดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และคณาจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ ดร.รัชนี วิเศษสังข์ อาจารย์อารีรัตน์ วัฒนสิน อาจารย์วินัย พูนสิน และผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้าง เครื่องมือวิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมด้วยดีจากศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 2 นายสุวรรณ ด้วงจรีต หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 นายธีระชัย สิบประดิษฐ์ และบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการ เขตทุกท่าน พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือ เป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามจากผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

อนึ่งผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจ และมีความเอื้ออาทร ตลอดระยะเวลาที่ ทำการวิจัยได้แก่ คุณอารี จันทรรัตน์ นางสาวปิยาภรณ์ จันทรรัตน์ เด็กชายอติคม จันทรรัตน์ เด็กชายกานต์ จันทรรัตน์ อาจารย์ศุภนิത്യ ทรงสัตย์ อาจารย์จตุรรัตน์ ตั้งสุวรรณพานิช และ อาจารย์ลักขณา คำตรง ผู้วิจัยมีความประทับใจ เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ประพนธ์ จันทรรัตน์

สารบัญ

ท

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
สารบัญตาราง	
บทที่	

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำถามที่ต้องการคำตอบ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	7
การนำเสนอผลการวิจัย	110
2. ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ความหมายของคำว่าทรัพยากรท้องถิ่น	12
ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่น	13
การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น	16
งานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา	19
บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย	28
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	28
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	28
เครื่องมือวิจัย	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล	31
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	32
ตอนที่ 2 ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่น ที่ใช้ในงานวิชาการ	37
ตอนที่ 3 ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ในงานวิชาการ	98
ตอนที่ 4 ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น. ในงานวิชาการ	108
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	118
วิธีดำเนินการวิจัย	118
สรุปผลการวิจัย	119
อภิปรายผลการวิจัย	125
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	130

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง	132
ภาคผนวก	136
ประวัติผู้เขียน	174

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1.	ข้อมูล เกี่ยวกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน.....	31
2.	ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน.....	33
3.	ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอน.....	35
4.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการเลือก เนื้อหาของหลักสูตร.....	38
5.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น.....	40
6.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการพิจารณาสร้างหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น.....	42
7.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน.....	44
8.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำบันทึกการสอน.....	46
9.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำตารางสอน.....	48
10.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดครู เข้าสอนและการสอนแทน.....	50
11.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดแผนการเรียนและการจัดนักเรียน เข้าแผนการเรียน.....	52
12.	ข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการผลิตสื่อและอุปกรณ์การสอน.....	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการ การเรียนการสอน เกี่ยวกับการพัฒนาครู อบรมครู เรื่องการเรียน การสอน.....	56
14. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการ การเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในหลักสูตร.....	58
15. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการ การเรียนการสอน เกี่ยวกับการสร้าง เสริม เทคนิคและวิธีสอน.....	60
16. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการ การเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	62
17. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการ การเรียนการสอน เกี่ยวกับการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน.....	64
18. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการ การเรียนการสอน เกี่ยวกับการพิจารณาวิธีการวัดผลและประเมินผล การเรียน.....	66
19. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการ การเรียนการสอน เกี่ยวกับการสร้าง เครื่องมือวัดผลการเรียน.....	68
20. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการจัดการ การเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนวัดผลและรายงานผลความ ก้าวหน้าของนักเรียน.....	70
21. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการ เรียนการสอน เกี่ยวกับการปฐมนิเทศครูใหม่.....	72
22. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการ เรียนการสอน เกี่ยวกับการพัฒนาอบรมครูด้านอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง.....	74
23. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการ เรียนการสอน เกี่ยวกับการใช้ห้องเรียน.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

24.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้อาคารเรียน.....	78
25.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการ.....	80
26.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้พื้นที่บริเวณปฏิบัติงาน....	82
27.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแนะแนว.....	84
28.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม.....	86
29.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน.....	88
30.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการให้บริการใส่ทัศนศึกษา....	90
31.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสนับสนุนส่งเสริมห้องสมุด...	92
32.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการให้บริการด้านพยาบาล.....	94
33.	ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในงานวิชาการด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการให้บริการด้านโภชนาการ...	96
34.	ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการใช้ทรัพยากรทางบุคคล.....	99
35.	ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการใช้ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น....	103
36.	ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ.....	105
37.	ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการใช้ทรัพยากรทางสังคม.....	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
38.	ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาการใช้ทรัพยากรทางบุคคล.....	109
39.	ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาการใช้ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น.....	111
40.	ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ.....	113
41.	ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาการใช้ทรัพยากรทางสังคม.....	115
42.	ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ	116

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย